

วรรณทิพย์ มากคำ 2550: การยอมรับของเกษตรกรในวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรบนพื้นที่สูงอย่างยั่งยืน:กรณีศึกษาลุ่มน้ำแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการทรัพยากร) สาขาวิชาการจัดการทรัพยากร โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวรรณา ประณีตวาทกุล, Ph.D. 146 หน้า

การเกษตรบนพื้นที่สูงในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงจากระบบการเกษตรแบบดั้งเดิมมาสู่ระบบการเกษตรเพื่อการค้า ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนพื้นที่สูง ดังนั้นการจัดการการเกษตรและทรัพยากรที่เหมาะสมกับสภาพสังคม และ ระบบนิเวศของท้องถิ่น มุ่งสู่ระบบเกษตรยั่งยืน จึงเป็นสิ่งสำคัญ วัตถุประสงค์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม ของเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สา รวมทั้งวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนของเกษตรกรบนพื้นที่สูง และ วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนบนพื้นที่สูง โดยอาศัยข้อมูลจากโครงการวางแผนระบบการเกษตรยั่งยืนบนพื้นที่สูงทางภาคเหนือของประเทศไทย ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่าง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ การวิเคราะห์อาศัยแบบจำลองโลจิต (logit model)

ผลการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร พบว่า คราวเรือนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงวัยแรงงาน ซึ่งแรงงานภาคการเกษตรเป็นผู้ใหญ่มากกว่าเด็ก มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรเป็นหลัก รายได้หลักของครัวเรือนเป็นรายได้จากภาคการเกษตร วิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนของเกษตรกรที่พบในพื้นที่ประกอบด้วย การควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยไม่ใช้สารเคมี การปลูกพืชหลายชนิดในแปลงเดียวกัน การใช้น้ำแบบระบบน้ำหยด การมีอ่างเก็บน้ำ/สระน้ำส่วนตัวในฟาร์ม การใช้ปุ๋ยหมักในฟาร์ม การปลูกหญ้าแฝก การปรับพื้นที่ปลูกเป็นขั้นบันได การปลูกพืชตามแนวขวางในพื้นที่ที่สูงชัน เป็นต้น และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของเกษตรกรในวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืนบนพื้นที่สูง ดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งกู้ยืมเงิน ความรู้ด้านเกษตรยั่งยืน และแหล่งความรู้ด้านการเกษตร

ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรยอมรับในวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรอย่างยั่งยืน เกษตรกรควรเพิ่มเติมความรู้ในด้านการเกษตรยั่งยืน ภาครัฐบาลควรส่งเสริมความรู้แก่เกษตรกร รวมทั้งจัดให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งกู้ยืมเงินในระบบ เพื่อเป็นปัจจัยที่จะนำไปสู่การยอมรับในวิธีการจัดการการเกษตรและทรัพยากรบนพื้นที่สูงของประเทศไทยอย่างยั่งยืนต่อไป